

Bibliotekspolitisk Topmøde 2025

Paw Østergaard Jensen (A)

Forperson, DB

Herning
Kommune

DANMARKS
BIBLIOTEKSFORENING

H; Herning
Bibliotekerne

DB og fremtidens bibliotekspolitik

Socialdemokrat og forperson i Danmarks Biblioteksforening Paw Østergaard Jensen (th) har sammen med interesseorganisationens faglige næstformand Annette Godt og politisk næstformand Claus Mørkbak Højrup (V) nu opfordret kulturministeren og regeringen til at sætte skub i en ny bibliotekslov.

Dette er et debatindlæg.

Indlægget er udtryk for skribentens holdning. Du er velkommen til at deltage i debatten – send dit indlæg til redaktionen@kulturmonitor.dk

DEBAT | 9. JAN. 2025 KL. 15.20

FORPERSONSKABET I DANMARKS BIBLIOTEKSFORENING

Paw Østergaard Jensen (forperson (AI)), Annette Godt (faglig næstformand) og Claus Mørkbak Højrup (politisk næstformand (V)).

LÆS ARTIKLEN SENERE

OPFORDRING

Kulturminister, tag notits: Biblioteksloven trænger alvorligt til en opdatering

Den nuværende bibliotekslov er skyld i forvirring og ulighed, lyder det i et debatindlæg fra Danmarks Biblioteksforening, der giver et bud på, hvad kulturminister Jakob Engel-Schmidt (M) bør kaste sig over.

SENESTE NYT

Aldrig før har Det Kongelige Teater haft så mange publikummer uden for hovedstaden

1 TIME SIDEN |

For første gang: Tre kvindelige musikere topper dansk hitliste

2 TIMER SIDEN |

Ny undersøgelse: Kulturvaner i familien går i arv

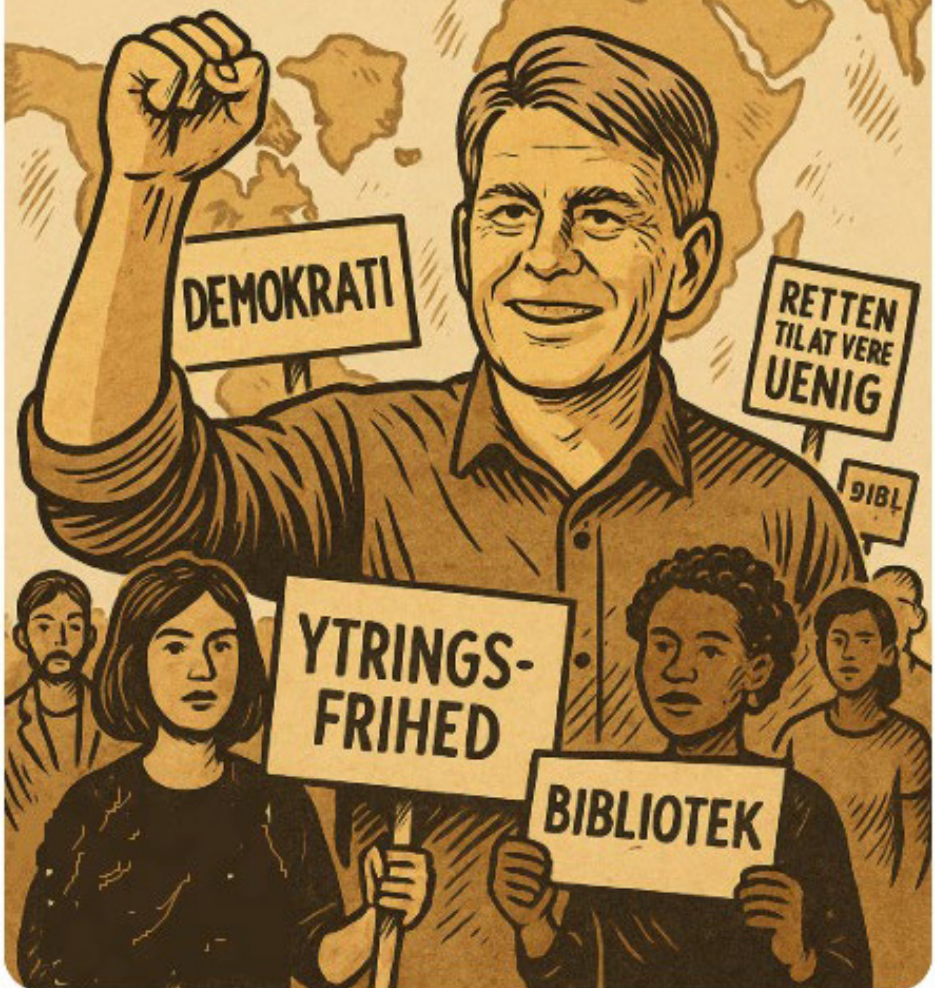
3 TIMER SIDEN |

Forlag dropper Henrik Sass

„Vi lever i en verden, hvor
demokrati og
ytringsfrihed
er truet.”

Paw Østergaard Jensen

**In Ukraine, the Russians
destroyed about 100
libraries**

15 AUGUST 2022

OFFICE FOR
Intellectual Freedom
American Library Association

Report Censorship

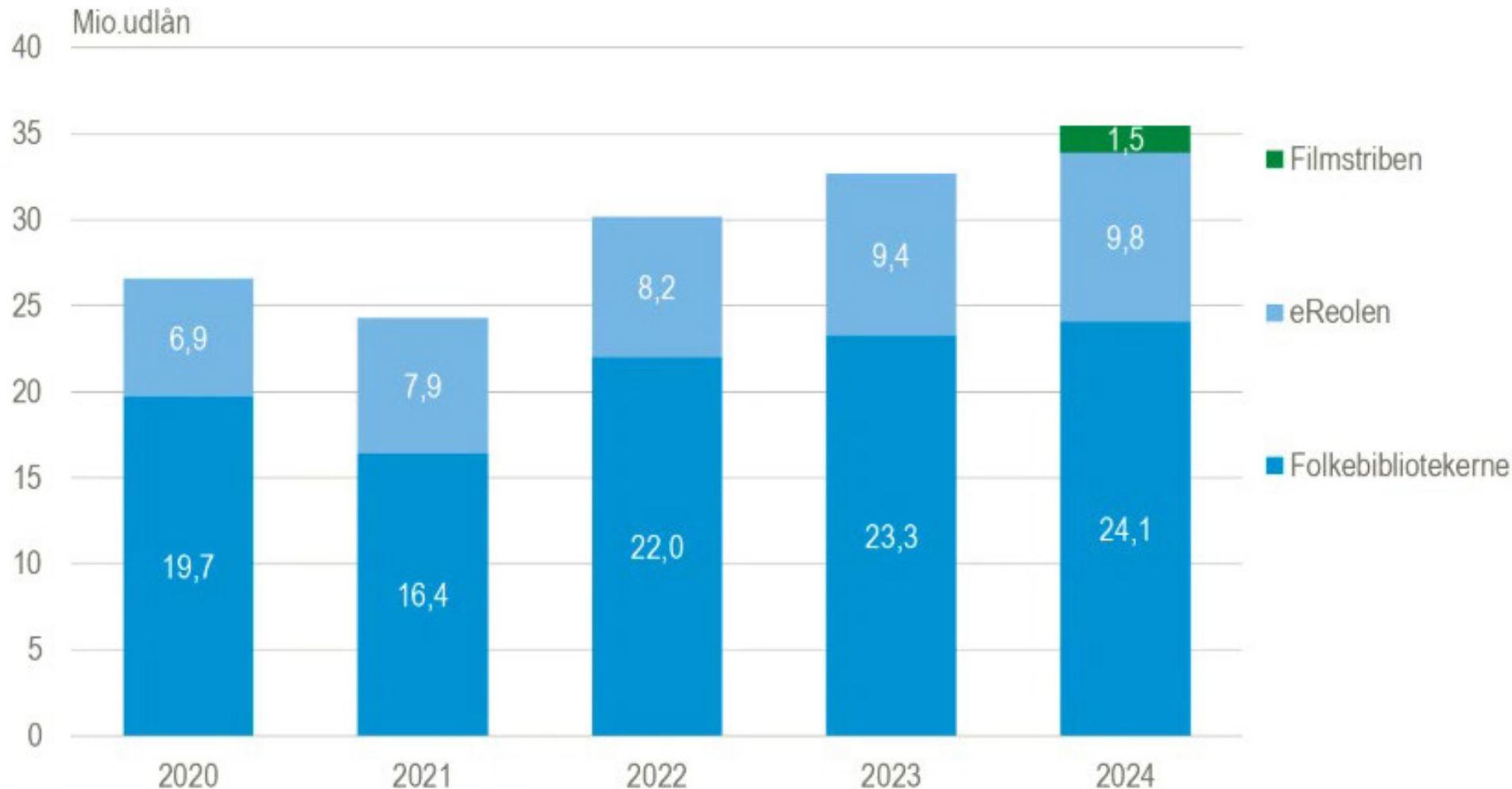
Defend the
Public's Freedoms

www.ala.org/challengereporting

Report

Bibliotekernes fysiske og digitale udlån steg i 2024

Udlån af materiale fordelt på udlånstype

Kilde: www.statistikbanken.dk/ibib1a og [fstrib1a](http://www.statistikbanken.dk/fstrib1a)

Politiker: - Læsende børn trives bedre

Børn, der læser, trives bedre. Det er veldokumenteret i forskning og senest i Trivselskommissionens anbefalinger, hvor det understreges, at kultur og litteratur spiller en vigtig rolle for børns trivsel. Samtidig viser undersøgelser, at læseglæden er faldende, og at færre børn møder bøger i deres hverdag.

KULTURPAS

Kort om Trivselskommissionens afrapportering

Et dansk svar på
en vestlig udfordring

Trivselskommissionen
Februar 2025

Anbefaling 16

Kunst og kultur for flere børn og unge:

- Fremme børn og unges læseglæde via kommunale bibliotekstilbud
- Kommunal prioritering af kulturtilbud for børn og unge
- Opbakning til forsøg med kulturpas til unge

Vi dækker op til debat

BIBLIOTEKSPOLITISK TOPMØDE

24. - 25. april 2025 i Herning

Det Bibliotekspolitiske Topmøde 2025

Hvordan prioriterer vi bibliotekernes opgaver,
og hvordan udfolder vi bibliotekernes potentiale i kommunen?

1. Børns læsning og biblioteker:

Hvordan arbejder kommunen for at styrke læsekulturen blandt børn og unge, samt samarbejdet mellem skoler og biblioteker?

2. Adgang til digitale bøger og lydbøger:

Har alle børn og unge adgang til eReolen GO! og Unilogin – og hvordan prioriterer kommunen digital adgang til litteratur?

3. Biblioteket som demokratisk arena:

Hvordan understøtter kommunen, at bibliotekerne er mødesteder for debat, oplysning og kritisk tænkning?
Hvordan styrker vi biblioteket som en del af det demokratiske beredskab?

4. Adgang og bemanding:

Hvordan sikrer kommunen bemandede åbningstider og ordentlig adgang til både fysiske og digitale materialer?

Og deler menuen med jeres kommuner

DANMARKS
BIBLIOTEKSFORENING

Scan og læs alt om topmødet

Kulturmonitor

Minister vil have skolebiblioteket tilbage – læringscentre vandt »aldrig genklang«

23. April 2025

Børne- og undervisningsministeren foreslår, at de pædagogiske læringscentre på folkeskolerne igen skal hedde skolebiblioteker. Det får opbakning fra Danmarks Biblioteksforening.

Børne- og undervisningsminister Mattias Tesfaye (S) vil med nyt lovforslag ændre navnet på de pædagogiske læringscentre til skolebibliotek. | Foto: Miriam Dalsgaard

Skolemonitor

Underminering af skolernes fællesbibliotek er en uforståelig prioritering

22. november, 2024

Vil man forbedre undervisningen i folkeskolen, skal man også give elever og lærere de nødvendige redskaber til at levere en varieret og motiverende undervisning.

Kulturministeren og børne- og undervisningsministeren er begge dybt bekymrede over, at mange børn ikke kan lide at læse. Men nogen storstilet fælles handlingsplan har de ikke.

»Vi har taget glæden ud af læsningen«

UGE17

BORGERNES VERDENSMÅLSUGE

- ”Mange biblioteker har indført grænser for, hvor mange e-bøger og lydbøger man, som borger kan låne. ”
- ”Den overordnede udvikling medfører forskelle i bibliotekernes tilbud til borgerne på tværs af kommunerne, både i forhold til de digitale og de fysiske bibliotekstilbud. ”
- ”Samtidig er bibliotekerne i Danmark fortsat karakteriseret ved et stærkt samarbejde, som sikrer gode fælles løsninger til glæde for borgere over hele landet. ”

Mangel på investering = svigt af demokratiet

Begrænset adgang

Skævhed mellem kommuner

Behov for en opdateret bibliotekslov

En forældet lovgivning

Biblioteksloven er forældet, og leverer derfor ikke de optimale rammer for, at bibliotekerne landet over kan være med til at løse en række centrale udfordringer for det danske samfund.

Læsekrisen, trivselskrisen, opmærksomhedskrisen og den øgede polarisering og mangel på demokratisk dannelse og uenighedskompetencer har landets mest besøgte kulturinstitution FOLKEBIBLIOTEKET en vigtig del af løsningen på. Men det kræver opdaterede rammer og lovgivning.

I dag understøtter biblioteksloven ikke opgaveløsningen på optimal vis, og der er store geografiske forskelle på hvad borgerne møder på deres lokale bibliotek. Samtidig er flere af lovens opgaver ikke længere relevante i dag. Loven nævner begreber som tilgængelighed til bl.a. multimedier og videogrammer som en del af bibliotekernes opgave, men den teknologiske udvikling har betydet, at disse begreber ikke har relevans længere.

Formålet med at gennemføre en ny bibliotekslov er derfor at sikre bedre, opdaterede rammevilkår og udnytte potentialet i de danske biblioteker til at løse samfundets udfordringer langt bedre i fremtiden.

Mange steder i landet løser folkebiblioteket i dag ikke flere af de centrale opgaver, fordi man holder sig meget præcist til lovens bogstav.

Hovedopgaver for biblioteket i fremtiden

Der er derfor brug for, at bibliotekerne får formuleret fire centrale hovedopgaver i en ny bibliotekslov:

1. Skabe en ny læsekultur, der fremmer læseglæde og læsefærdigheder
2. Sikre adgang til valid information og gøre viden tilgængelig for alle
3. Styrke den kritiske sans og evnen til at vurdere informationers kvalitet
4. Skabe rammer for en levende samfundsdebat og være mødested for dialog mellem mennesker

Ad. 1. Skabe en ny læsekultur, der fremmer læseglæde og læsefærdigheder

De nyeste undersøgelser viser, at danske børns læsefærdigheder er faldende, samtidig med at læseglæden er forringet så meget at forskere kalder det en læsekrise. Det er alvorligt, fordi læsning hører til de allermost centrale forudsætninger for en god tilværelse på mange planer, ikke blot uddannelsesmæssige, men også i forhold til fordybelse, empati, trivsel og evnen til at forstå.

Bibliotekets har en helt afgørende rolle i forhold til at fremme læseglæde og læsefærdigheder i samarbejde med skoler og institutioner og åbne dørene til de store og små fortællingers verden.

Ad. 2 Gøre information og viden tilgængelig

Et af bibliotekernes mest centrale opgaver har altid været at gøre information og viden tilgængelig og demokratisere den, uanset økonomiske, sociale og geografiske barrierer. Den opgave er fortsat helt central. Derfor er bibliotekerne også det mest benyttede kulturtilbud, både fysisk og digitalt.

Selvom meget nu er tilgængeligt på nettet, så er der også rigtig meget, der ikke er. Men biblioteket kan skaffe stort set al information, som ellers ikke er inden for rækkevidde, men det er både omkostningsfuldt og kræver opdaterede regler om ophavsret.

Ad. 3 Styrke den kritiske sans og evnen til at vurdere informationers kvalitet

I en tid med fake news, misinformationskampagner og mistro til fakta, som kommer fra mennesker, man er uenig med, har folkebiblioteket en vigtig opgave i forhold til at styrke den kritiske sans og vurdere informations kvalitet.

På biblioteket kan man lære at forholde sig kildekritisk, og man kan få præsenteret muligheder og begrænsninger i forhold til bl.a. kunstig intelligens, som i fremtiden vil kunne løse mange opgaver for os, men som der også er grund til at omgås med fornuft og forsigtighed.

Ad. 4 Skabe rammer for samfundsdebat og være mødested for dialog mellem mennesker

For at kunne opretholde et levende demokrati er det afgørende med gode rammer for debat på tværs af økosystemer, hvor man mest får sine egne holdninger bekræftet. Folkebiblioteket har de helt rigtige rammer for dialogen om stort og småt i det danske samfund, og de rammer skal udnyttes.

Bibliotekerne kan skabe folkelig forankring af samfundsmæssige tiltag i en bæredygtig udvikling på mange planer.

Både i forbindelse med valg og i forhold til generelt at sikre dialog om de ting, der splitter og samler danskerne, skal folkebiblioteket være i front og fungere som mødested, facilitator og en del af Danmarks demokratiske infrastruktur.

Tre fokusområder i de politiske forhandlinger

I forbindelse med de politiske forhandlinger om finansloven og en ny samlet kulturpolitik har vi i Danmarks Biblioteksforening udarbejdet tre centrale fokusområder:

1. **Styrkelse af den kritiske sans:** Bibliotekerne skal være stedet, hvor borgerne lærer at navigere i en tid med misinformation og fake news.
2. **Skabe rammer for en bæredygtig samfundsdebat:** Bibliotekerne skal være mødestedet, hvor borgere involveres i debatter om demokrati og samfundsudvikling.
3. **Styrkelse af læsekulturen:** Vi skal sikre en national strategi for læsning, der involverer bibliotekerne, skolerne og det lokale kulturliv.

Vi venter stadig på regeringens udspil til en ny samlet kulturpolitik – men vi presser på!

Alle børn og unge har ret til at være del af en stærk læsekultur

Børn og unges læsekultur er udfordret, og der tales i disse år om en decideret læsekrise. Vi er en koalition af organisationer og forskere med erfaring og indsigt i børn og unges kulturelle og faglige dannelse, og vi opfordrer til, at udviklingen vendes.

Vi skal have en politisk ambition om, at alle børn og unge skal have mulighed for at indgå og deltage aktivt i en læsekultur. Det skal vi, fordi:

- Læsning er en grundforudsætning for læring, da den udvikler evnen til fordybelse og koncentration. Disse færdigheder er afgørende i uddannelsessystemet og bidrager samtidig til at skabe lige muligheder blandt børn og unge.
- Læsning giver børn og unge et rigt sprog og styrker deres evne til kritisk tænkning. Denne evne er essentiel for både demokratisk deltagelse og en nuanceret dømmekraft.
- Læsning bidrager til børns og unges identitetsdannelse og empatiudvikling, samtidig med at det er en kilde til gode oplevelser og fungerer som et værn mod mistrivsel.

Hvordan står det til i dag?

Dårlige læseevner: 25% af eleverne i 4. klasse kan hverken fortolke, læse mellem linjerne eller læse kildeskritisk (PIRLS, 2023). Afstanden mellem de stærke og svage elever i 4. klasse er blevet større. Hver 8. elev består ikke folkeskolens afgangsprøve i dansk.

Lav læseglæde: Danmark er et af de lande, hvor færrest elever rigtig godt kan lide at læse, og læselysten falder med alderen. Lav læseglæde hænger sammen med lav læsekompetence.

Bøger og oplæsning er ikke en del af alle børn og unges hverdag: Manglende prioritering af folkebiblioteker og biblioteksfunktioner på skoler og ungdomsuddannelser samt uddannede skolebibliotekar/læringsvejledere/uddannelsesbibliotekar har begrænset børn og unges adgang til bøger og den nære vejledning. I mange dagtilbud, skoler, fritidsordninger og ungdomsuddannelser er oplæsning, fordybelseslæsning og adgang til bøger ligeledes begrænset. Det påvirker den sproglige udvikling, evnen til fordybelse og giver børn og unge dårligere forudsætninger i uddannelsessystemet.

Anbefalinger:

1: Det skal være en ambition, at alle børn og unge skal have adgang til bøger. Det betyder, at:

- I dagtilbud, skoler og på ungdomsuddannelserne skal børn og unge møde indbydende bogsamlinger, der er sammensat på baggrund af kvalitet, alsidighed, aktualitet og med afsæt i børn og unges egne læsepræferencer og interesser.
- Børn og unge skal møde litteratur i forskellige medier, genrer og formater.
- Alle børn og unge skal have lige adgang til digitale biblioteker (som fx eReolen GO!, Bookbites og lign.).
- Der skal skabes gode rammer for samarbejde mellem skolebibliotek og folkebibliotek med henblik på, at alle børn og unge får kendskab til et bredt bibliotekstilbud.

2: Det skal være en ambition, at alle børn og unge inspireres til en læsekultur af fagprofessionelle og i hjemmet. Det betyder, at:

- Alle grundskoler skal have skolebiblioteker, der er bemandet med skolebibliotekar/læringsvejledere, der formidler litteratur og vejleder i fritidslæsning med afsæt i det enkelte barns læsestandpunkt, interesser og behov. Alle ungdomsuddannelsesinstitutioner skal have et bibliotek bemandet med en uddannelsesbibliotekar, der formidler og vejleder under hensyn til elevernes faglige progression.
- Viden om læsekultur og sprogtilegnelse bør være en del af pædagoguddannelsen og den pædagogiske praksis.
- Der skal afsættes midler til kompetenceudvikling i børnelitteratur og litteraturformidling, herunder oplevelseslæsning, læsefællesskaber m.v.
- Familier skal inspireres til oplæsning, samlæsning og opbygning af gode læsevaner i hjemmet bl.a. gennem bogstartspakker, allerede fra børnene er helt små. Der bør gives faste bevillinger til dette til daginstitutioner, skoler, og folkebiblioteker.

3: Det skal være en ambition, at alle børn og unge får tid og rum til læsning i daginstitutioner, grundskole og ungdomsuddannelser.

LÆSEKORLITIONEN (DB)

Underskrivende organisationer:

Bibliotekschefforeningen, BCF

Boghandlerforeningen

CFU Danmark

Danske Forlag

DM

Dansklærerforeningen

Dansk Forfatterforening

Danske Gymnasieelevers Sammenslutning, DGS

Gymnasiernes, Akademiernes og Erhvervsskolernes

Biblioteksforening, GAEB

Landsforeningen Skole & Bøger

Læseforeningen

Læs for Livet

Pædagogisk LæringsCenterForening, PLCF

Selskabet for Børnelitteratur, IBBY Danmark

Tænk tanken Fremtidens Biblioteker

Danmarks Biblioteksforening, DB

➔ **Alt sammen for at flere børn og unge læser mere**

Styrk menneskers kritiske sans.

Gør bibliotekerne til frontlinje i kampen mod misinformation – med undervisning, oplæg og værktøjer, så vi alle kan navigere klogere i et komplekst medielandskab.

Skab rammer for den demokratiske samtale.

Brug bibliotekerne som mødested for borgermøder, debatarrangementer og inddragelse – så samtalen om samfundet ikke bliver forbeholdt dem, der råber højest.

Løft læsekulturen i fællesskab.

Gør samarbejdet mellem skoler, daginstitutioner og biblioteker til en naturlig del af jeres strategi – for vi ved, at læsning er nøglen til deltagelse.

Vi venter stadig på regeringens udspil til en ny samlet kulturpolitik

- Men vi presser på

VÆR MED TIL AT SKABE DANMARKS STØRSTE VÆLGERMØDE

Kultur som løsning på samfundets udfordringer
som trivsel, demokrati og læseglæde..

Forud for kommunalvalget i november 2025 inviterer Danmarks Biblioteksforening alle medlemskommuner til at deltage i en fælles kampagne, der sætter demokrati og bibliotekernes rolle heri på dagsordenen.

- Et hovedpunkt er Danmarks Største Vælgermøde, der finder sted mandag den 27. oktober 2025, med jeres lokale dagsorden.
- I bestemmer selv formen – om det er en debat, oplæg eller noget helt tredje – det er blot vigtigt at Danmarks Største Vælgermøde indgår som et debatskabende input forud for kommunalvalget.

VIL I VÆRE MED?

www.danmarksbiblioteker.dk

**DANMARKS
BIBLIOTEKSFORENING**

Idebank

Lær at skrive læserbreve

#demokratietkalder

Lav et indlæg på biblioteket om hvordan man skriver et godt og seriøst læserbrev

LÆS MERE

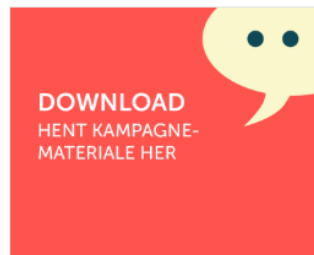

Debatredskab: Bearbejd den voldsomme tone på nettet

#demokratietkalder

Inviter en ekspert, der kan give redskaber til hvordan man kan tage en debat med mennesker, som man er uenig med. Her kan der udveksles meninger, blive klogere på sin egen holdning og få det hele ...

LÆS MERE

Vælgermøde med unge

Folkemegafonen: få din stemme hørt

#demokratietkalder

GivGive borgerne kompetente redskaber til at komme ud med deres budskaber med forskellige workshops: * Hvordan laver du et borgerforslag * Hvordan går du i dialog med politikerne * Hvordan kommer du ...

LÆS MERE

#BSTEM

#demokratietkalder

Skab et samarbejde om at skal medieprojekt om, hvad der skal ikke stemmer. Og fremhæv hv mærkesager de unge støtter o hvad der får dem til stemmeur

LÆS MERE

Partiet hacker biblioteket

#demokratietkalder

Lav et område, hvor partier kan lave en udstilling om deres politiske standpunkter, som samtidigt er et åbent rum for samtale og diskussion.

LÆS MERE

Samtalestarter

#demokratietkalder

Lav en udstilling med forskellige

**DANMARKS
BIBLIOTEKSFORENING**

2024:
Et godt år
for bibliotekerne,
men vi skal videre!

Bibliotekspolitisk Topmøde 2025

Annette W. Godt

Faglig næstforperson, DB

Herning
Kommune

DANMARKS
BIBLIOTEKSFORENING

Herning
Bibliotekerne

Sammen står vi stærkere

